

Přikrytí státní hranice

Operační štáby v tomto výcvikovém roce měly za úkol podrobně propracovat možné varianty vedení pohraničního střetného sražení v různých podmínkách zahájení války, procvičit způsoby zmaření agrese, zničení nepřátelských uskupení a přechodu do rozhodného útoku.

V řešení všech těchto otázek má svoje místo i **přikrytí státní hranice**.

Přikrytí státní hranice chápu ve vzájemné souvislosti s plněním všech úkolů vedoucích k zmaření agrese nepřítele, zejména pak:

- odrazení překvapivých úderů pozemních i vzdušných sil nepřítele;

- včasné a organizované zasazení vlastních vojsk do sražení k zničení nepřátelských uskupení.

Přikrytí státní hranice musí ke splnění těchto úkolů vytvářet výhodné podmínky. Na druhé straně tyto úkoly budou ovlivňovat celou organizaci a způsob přikrytí státní hranice. Proto bez hlubokého a správného pochopení všech otázek souvisejících s přikrytím státní hranice nemůžeme dospět k objektivním závěrům při rozpracovávání možných variant pohraničního střetného sražení.

Chci se proto znovu k otázkám přikrytí státní hranice v podmínkách Středoevropského válčiště vrátit a podělit se o některé názory a zkušenosti k organizaci při-

krytí státní hranice proti pozemním silám pravděpodobného nepřítele.

Podle zkušeností z předešlých válek přikrytí státních hranic se zahájením války bylo pokládáno za důležitý **strategický úkol** ozbrojených sil. Mělo za cíl zabezpečit mobilizaci, soustředění a rozvinutí hlavních sil operujících armád a jejich zasažení do sražení. Doba, po kterou byla státní hranice bráněna zvláště k tomuto účelu vyčleněnými vojsky, představovala v průměru 19—20 dnů.

V soudobých podmínkách úspěšnou činnost ozbrojených sil v počátečním období války zabezpečují v době míru předem připravené síly a prostředky, udržované ve stálé bojové pohotovosti.

Rozhodnou činností vojsk prvního strategického sledu bude zabezpečena mobilizace, soustředění a rozvinutí ozbrojených sil podle válečného plánu. Řešení tohoto úkolu se zúčastní všechny druhy ozbrojených sil při rozhodující úloze raketových vojsk.

Přikrytí státních hranic silami pozemních vojsk bude součástí jejich operací při zahájení války.

Bude se uskutečňovat v těsné součinnosti s vojsky PVO státu a vojsk Pohraniční stráže. Přikrytí státní hranice v soudobých podmínkách se bude lišit od minulých válek jak co do obsahu, tak co do způsobu zabezpečení.

Podmínky, ve kterých může být organizováno přikrytí státní hranice, a požadavky z nich vyplývající

Podmínky pro organizaci přikrytí státní hranice silami příhraničních svazů, svazků a útvarů mohou být různé vzhledem k možným způsobům rozpoutání války a charakteru činnosti nepřítele se zahájením války, dislokací a stavu bojové pohotovosti vlastních vojsk a charakteru terénu v příhraničním pásmu.

1. Závěry z charakteru soudobé války, možných způsobů jejího rozpoutání a pravděpodobné činnosti nepřítele se zahájením války.

Z podrobného rozboru charakteru války, možných způsobů jejího rozpoutání a pravděpodobné činnosti nepřítele se zahájením války vyplývají tyto závěry a požadavky na organizační přikrytí státní hranice:

a) organizace musí předvídat možné způsoby rozpoutání války, avšak hlavní důraz musí klást na organizaci přikrytí pro případ jaderné války zahájené nenadálým napadením nepřítele, kdy pro nás mohou vzniknout ty nejsložitější podmínky;

b) určená vojska k přikrytí státní hranice musíme udržovat ve vysokém stupni bojové pohotovosti a musí být schopna zaujmout přikrytí v době co nejkratší;

c) možnost silných úderů nepřítele na vojska frontu ze vzduchu již v průběhu jejich uvádění do bojové pohotovosti, zaujímání operační sestavy a při přechodu do útoku vyžaduje organizovat spolehlivou protivzdušnou obranu;

d) možnost nepřítele použít značný počet jaderné munice vyžaduje:

— od samého zahájení války vést boj s prostředky jaderného napadení nepřítele všemi silami a prostředky, včetně sil přikrytí;

— síly přikrytí státní hranice svým složením, charakterem bojové činnosti a všestranným zabezpečením musí být schopny uchovat si bojeschopnost;

— při organizaci přikrytí státní hranice počítat s možným zdržením vojsk úderného uskupení svazu při jejich přesunu ke státní hranici a rozvinování a tím i prodloužení doby vedení bojové činnosti vojsky přikrytí;

e) přikrytí státní hranice je nutné organizovat na směrech pravděpodobného

útoku nepřítele, při čemž počítat s možností manévru silami a prostředky na ostatní směry (úseky);

f) vojska přikrytí musí být schopna vést účinný boj s tanky a dalšími obrněnými prostředky nepřítele a vést boj s taktickými vzdušnými výsadbami a diverzními skupinami nepřítele v příhraničním pásmu.

2. Vliv dislokace a stavu bojové pohotovosti vojsk na organizaci přikrytí státní hranice.

Podmínky dislokace vlastních vojsk (vzdálenost od státní hranice především ve spojitosti s možnými způsoby rozpoutání války nepřítelem.

Bude-li zahájení války předcházet údobí ohrožení, nebudou podmínky dislokace vytvářet zvláštní těžkosti. Pak přikrytí bude možné uskutečnit včas, i při větší vzdálenosti vyčleněných sil a prostředků od státní hranice. I vojska úderného uskupení se mohou přiblížit ke státní hranici, čímž se zkrátí čas potřebný pro jejich zasazení do sražení. Tím se zkrátí i doba vedení bojové činnosti vojsk přikrytí.

Naproti tomu, při zahájení války s překvapením, podmínky dislokace vojsk budou mít značný vliv na organizaci přikrytí státní hranice.

Snaha bude včas a rychle vyjít na hranici a tak předejít nepřítele. Proto bude nutné v první řadě síly a prostředky pro přikrytí vyčlenovat od útvarů a svazků, rozmístěných nejbližší ke státní hranici. Při tom budeme pečlivě brát v úvahu časové možnosti nepřítele ve vyjití ke státní hranici i dobu potřebnou pro vlastní vojska k uvedení do bojové pohotovosti, pro přesun a na přípravu bojové činnosti.

Při nestejně vzdálenosti prostorů dislokace svazků a útvarů od státní hranice, může vzniknout i nutnost organizovat přikrytí státní hranice silami svazků, které jsou dislokovány poblíž státních hranic i mimo vlastní pásma, tj. v pásmech divizí prvního sledu, ale dislokovaných ve značné vzdálenosti od státní hranice.

Trvání bojové činnosti silami přikrytí bude při nenadálém napadení nepřítele zpravidla delší, než v předcházejícím případě.

Tedy dislokace vlastních vojsk bude ovlivňovat organizaci příkrytí státní hranice především z hlediska složení sil a prostředků příkrytí a bude mít vliv i na dobu dosažení jejich pohotovosti v příkrytí.

Pro zabezpečení úkolů příkrytí státní hranice je nutné vyčleňovat část sil a udržovat je v době míru na takovém stupni bojové pohotovosti, která by zabezpečila příkrytí státní hranice po dobu, než dosáhnou další síly bojové pohotovosti a budou schopny zesílit příkrytí státní hranice.

Zvýšeným stupněm bojové pohotovosti některých svazků a útvarů, především PVOS, PVO, PS, RV apod. se vytvoří podmínky k včasnému příkrytí státní hranice.

3. Vliv charakteru terénu v příhraničním pásmu na organizaci příkrytí státní hranice.

Charakter terénu v příhraničním pásmu může mít též důležitý vliv nejen na organizaci příkrytí státní hranice, ale i na celkovou organizaci vyvedení, rozvinutí a způsoby vedení bojové činnosti vojsk. To bude záviset na konkrétní situaci na jednotlivých směrech, nebo pásmech činnosti vojsk.

Organizace příkrytí hranice

Pod pojmem příkrytí státní hranice v soudobých podmínkách rozumíme **souhrn opatření**, která řeší vojska jak v míru, tak i v období války, jež jsou zaměřena na odrazení překvapivých napadení nepřítel. Příkrytí státní hranice je důležitým operačním opatřením a součástí operace a organizuje se v zájmu celé operace v souladu s jejím zámyslem. Toto příkrytí bude mít jen dočasný charakter a bude končit zasazením dalších sil a prostředků do sražení.

Proto konkrétní **cíle a úkoly příkrytí** a způsob jejich plnění stanoví velitel v souladu se zámyslem operace a konkrétní situací.

Obecně mohou říci, že příkrytí státní hranice se organizuje s cílem nedopustit proniknutí nepřítel na naše státní území a zabezpečit našim vojákům podmínky pro uvedení do plné bojové a mobilizační pohotovosti, vyvedení a zasazení do sražení.

Vojska příkrytí mohou podle konkrétní situace plnit tyto úkoly:

Při horském a zalesněném charakteru terénu v příhraničním pásmu můžeme dojít k závěru, že příznačným pro tyto prostory je omezený počet pohraničních (horských) přechodů. Většina těchto přechodů vytváří z hlediska vedení bojovou činnost samostatné izolované směry s minimální šířkou s omezenými možnostmi objížděk.

Tímto způsobem horský charakter terénu v příhraničním pásmu představuje zvláštnost, se kterou je nutné počítat.

Na některých směrech horský a zalesněný charakter terénu může být výhodný pro organizaci příkrytí státní hranice. Nutí nepřítele přecházet do útoku na jednotlivých směrech, s omezenou kapacitou, ztěžuje manévry silami z jednoho směru na druhý.

Horský a zalesněný charakter terénu je výhodný k vytvoření zátarasů všeho druhu a k vedení obranného boje omezenými silami a prostředky, případně i s využitím předem připravených obranných nařízení.

K této skutečnosti musíme přihlížet při organizaci příkrytí státní hranice, která prochází horským a zalesněným terénem, zvláště při volbě způsobů bojové činnosti vojsk příkrytí.

— ničit taktické prostředky jaderného napadení nepřítel rozmístěné v příhraničním prostoru;

— odrazit útok útvarů a svazků prvního sledu nepřítel, oslabit jejich údernou sílu a nedopustit, aby pronikly na naše státní území;

— v případě proniknutí nepřítel na naše státní území zničit ho, nebo vytvořit podmínky pro jeho zničení;

— udržet, nebo ovládnout důležité objekty (prostory, čáry) výhodné pro rozvinutí a zasazení vlastních vojsk do sražení;

— zabezpečit zasazení svazků do sražení s důrazem na ochranu jejich boků;

— zničit taktické výsadky nepřítel v příhraničním pásmu;

— narušit systém velení svazkům 1. sledu nepřítel;

— získávat zprávy o nepříteli v příhraničním prostoru a zabezpečovat přechod státní hranice našich průzkumných orgánů.

Podle cílů, úkolů a podmínek organizace přikrytí státní hranice se vyčleňují **nutné síly a prostředky** — vojska přikrytí.

Pro praktické stanovení hodnoty sil a prostředků je však určující **doba**, po kterou vojska přikrytí povedou bojovou činnost, a **možnosti** nepřítel, tj. jakou hodnotu sil a prostředků nepřítel může v této době zasadit do boje s vojsky přikrytí.

Z tohoto hlediska má velký význam při přípravě a organizaci přikrytí státní hranice důkladné zhodnocení situace a potřebné propočty.

Tak např. propočty ukazují, že povedou-li vojska přikrytí bojovou činnost po dobu 3 hodin, je reálné počítat, že budou bojovat jen proti útvarům prvního sledu divizí nepřítel. Bude-li tato doba dosahovat 5–7 hodin, je nutné počítat i se zasažením útvarů druhého sledu divizí nepřítel a po 10–12 hodinách může nepřítel zasadit do boje i svazky druhého sledu armádních sborů. Tyto kalkulace jsou však závislé na konkrétní situaci při zahájení války. Potvrzují však, že bez potřebných výpočtů nelze správně určit hodnotu sil a prostředků vyčleněných k přikrytí státní hranice.

Při propočtech potřebné hodnoty sil a prostředků je třeba dále vycházet z konkrétních úkolů, které chceme vojskům přikrytí stanovit. V operačních výpočtech bereme v úvahu i zkušenosti Velké vlastenecké války, abychom vytvořili potřebný poměr sil k spolehlivému odražení útoku nepřítel. Mimořádnou pozornost musíme věnovat boji s tanky nepřítel. K odražení útoku tankových jednotek a útvarů je nutné zničit nejméně 50 % tanků těchto útvarů. K tomu je třeba vytvořit potřebnou hustotu tanků a protitankových prostředků na 1 km fronty.

Vzniká otázka, **které síly a prostředky můžeme nejúčelněji použít k přikrytí státní hranice?**

Vzhledem k požadavkům na vojska přikrytí a podmínkám přikrytí můžeme dojít k závěru, že úkoly přikrytí státní hranice mohou plnit nejspěšněji tankové a motostřelecké útvary, zesílené protitankovým dělostřelectvem, jednotkami protitankových řízených střel v součinnosti s raketovým vojskem, dělostřelectvem a letectvem při rozsáhlém využití ženijních zátarasů všeho druhu.

Tankové vojsko je vysoce odolné proti účinkům jaderných zbraní, vyznačuje se vysokou manévrovostí a účinnou palbou. Může v krátké době zaujmout postavení, vést přímou palbu, rychle uskutečnit manévr a účinně protizteče. Proto výhodně můžeme použít tankové prapory motostřeleckých pluků a samostatné tankové prapory motostřeleckých divizí. Avšak k pevnému udržení obsazené čáry (postavení, prostoru) je účelné tankové útvary zesílit motostřeleckými jednotkami.

Rovněž motostřelecké jednotky mohou úspěšně plnit úkoly přikrytí zvláště na směrech, kde nepředpokládáme hromadné použití tanků nepřítel a v členitém terénu.

V některých případech, podle konkrétní situace, bude výhodné nebo nutné pro přikrytí vyčlenit celou motostřeleckou divizi.

Kromě toho, na nejnebezpečnějších směrech je nutné předvídat včasné rozvíjení protitankových záloh, pohyblivých odřadů zatarasovacích. Bude též výhodné využít protirádiových útvarů k umlčování radioelektronických prostředků nepřítel a k dezorganizaci jeho velení.

Do sestavy vojsk přikrytí je nutné počítat i vojska Pohraniční stráže.

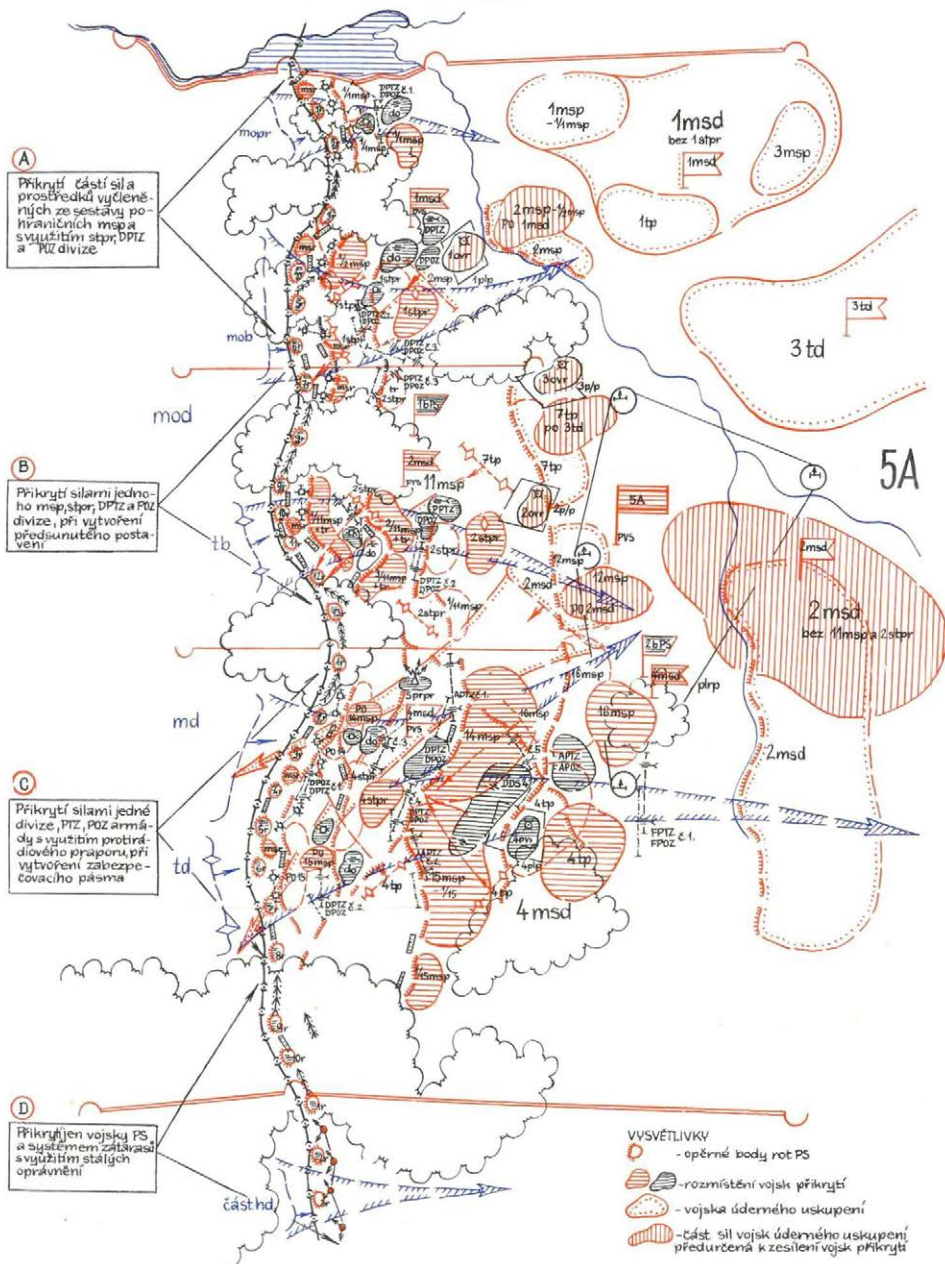
Je výhodné a i nutné, kromě předem vyčleněných sil a prostředků, předvídat možnost použití i části sil hlavních uskupení armád k plnění úkolů přikrytí. Půjde o rychlé zničení proniknuvších uskupení nepřítel na důležitých směrech protiztečemi a protiúderu, nebo o vytvoření hloubky přikrytí k zabránění dalšímu pronikání nepřítel do hloubky našeho území. Tyto síly můžeme využít i k manévru na jiné ohrožené směry, kde jsme útok nepřítel při organizaci přikrytí státní hranice nepředpokládali.

Včasné předvídání možného zesílení vojsk přikrytí je zvláště aktuální pro případ zahájení války s použitím jaderných zbraní od samého jejího začátku, kdy v důsledku hromadného úderu nepřítel může část vojsk přikrytí ztratit bojeschopnost. Může dojít též k narušení bojeschopnosti hlavních sil a k podstatnému jejich zdržení a tím i k prodloužení doby vedení bojové činnosti vojsk přikrytí.

SCHÉMA PŘIKRYTÍ STÁTNÍ HRANICE

v pásmu armády - varianta

Příloha 1

Způsoby přikrytí státní hranice

Základem přikrytí státní hranice proti úderům pozemních vojsk nepřítel musí být protitanková palba, manévry silami a prostředky spolu s údery na nepřítel ze vzduchu.

Hlavní úsilí vojsk přikrytí je nutné soustřeďovat na nejpravděpodobnější a nejnebezpečnější směry (úseky) možného útoku nepřítel, se zřetelem na vytvoření potřebné hustoty a uceleného systému palby a zátarasů k zabezpečování odrazení úderů přesily tanků a motopěchoty nepřítel. Mají-li vojska přikrytí tento úkol splnit, musí mít určitou hloubku sestavy a udržet ty čáry, nebo objekty v blízkosti státní hranice, které mají důležitý význam pro zasazení hlavních sil do sražení.

Hloubka sestavy vojsk přikrytí musí zabezpečit narůstající odolnost proti účinnosti nepřítel, musí zajistit volnost manévru vojsk, zejména druhých sledů a záloh, rozptýlení všech útvarů (jednotek) k jejich ochraně proti zbraním hromadného ničení.

Učlenění vojsk přikrytí musí odpovídat bojovému úkolu, zámyslu činnosti a terénu.

Přední okraj (postavení) vojsk přikrytí má zabezpečovat maximální využití výhodných podmínek terénu, těsnou součinnost a podporu boje jednotek Pohraniční stráže na státní hranici, způsobení maximálních ztrát nepříteli před předním okrajem a zabezpečit rozvinutí vlastních vojsk co nejblíže ke státní hranici.

Podle konkrétní situace vojska přikrytí mohou zaujímat jednotlivá postavení (čáry) a na důležitých směrech i pásma přikrytí včetně zabezpečovacího pásma nebo předsunutého postavení (postavení bojového zajištění) viz schéma 1. Schéma znázorňuje možné učlenění vojsk přikrytí jak k přehrazení hlavního směru, tak i na dalších směrech možného útoku nepřítel i na pasívních úsecích státní hranice. Při stanovování předního okraje jednotlivých postavení (pásm) je rovněž třeba přihlídnout i k tomu, aby byla využita opatření připravená již v míru v rámci operační přípravy státního území. Celková hloubka přikrytí na důležitých směrech může dosahovat až 20 i více km.

Pro bojovou sestavu vojsk přikrytí není šablony. Bude kromě jiného záviset i na

vyčleněných silách a prostředcích. Tak např. na směrech, které budou přikrývat jen části sil a prostředků vyčleněných ze sestavy pohraničních motostřeleckých pluků (viz schéma, část A) můžeme sestavu volit tak, že na státní hranici budou zaujímat rotní opěrné body roty Pohraniční stráže. Jejich sestava může být na důležitých směrech (pohraničních přechodech) zesílena tankovými, motostřeleckými, protitankovými a ženijními jednotkami (četaři, rotami, bateriemi) ze sestavy pohraničních motostřeleckých pluků. Tyto spolu s rotami PS zaujmají obranu na státní hranici (předsunutém postavení).

Motostřelecké (tankové) prapory ze sestavy pluků prvního sledu mohou zaujímat vyčkávací postavení v hloubce 5–7 kilometrů od státní hranice, z kterých budou zaujímat obranné rajóny na prvním postavení (2–3 km od státní hranice) nebo vést protizteče ve prospěch vojsk, bránících předsunuté postavení. Nelze vyloučit, že na důležitých směrech tyto prapory budou zaujímat přímo stanovené rajóny obrany. Tankovému praporu obrany můžeme určit i několik čar rozvinutí k odrazení útoku tanků nepřítel z místa.

V některých případech tankový prapor motostřeleckého pluku můžeme použít k zesílení protitankové obrany motostřeleckých praporů.

Samostatný tankový prapor můžeme použít obdobně jako tankový prapor motostřeleckého pluku. Vyčkávací postavení samostatného tankového praporu je však výhodnější volit ve větší hloubce od státní hranice (10–12 km). To mu umožní lépe vést manévry na ohrožené směry a v případě potřeby i k vytvoření hloubky sestavy vojsk přikrytí na dalším postavení.

Použije-li divize k přikrytí motostřelecký pluk jako celek, stanoví mu úsek přikrytí (obranu). Motostřelecký pluk může zaujímat dvě obranná postavení a v některých případech i předsunuté postavení (viz schéma, část B).

Bojová sestava motostřeleckého pluku může být v jednom nebo ve dvou sledech.

Při použití k přikrytí motostřelecké divize jako celku určíme jí pásmo přikrytí (obranu). Divize může zaujímat tři i více

postavení. Při organizaci příkrytí státní hranice silami motostřelecké divize může být před pásmem divize vytvořeno i zabezpečovací pásmo na hloubku 10—15 km od státní hranice. Vytvoření zabezpečovacího pásma bude výhodné na směru předpokládaného hlavního úderu nepřítele. Bojová sestava divize bude zpravidla ve dvou sledech (viz schéma, část C).

Plánování příkrytí státní hranice

Nyní je třeba dokonale a podrobně plánovat a organizovat příkrytí státních hranic již v době míru.

Vzhledem k tomu, že řešení úkolů příkrytí státních hranic je spojeno přímo s operací počátečního období války, plánování příkrytí musí být **součástí plánování těchto operací**.

Cílem tohoto plánování je stanovit pořadí a způsoby plnění úkolů příkrytí, způsoby součinnosti velení a všestranného zabezpečení bojové činnosti vojsk příkrytí.

Plánování příkrytí státních hranic může obsahovat samostatný plán, nebo může být součástí plánu vyvedení a rozvinutí vojsk.

Vzhledem k požadavkům podrobného plánování všech opatření spojených s příkrytím státních hranic a nutností plánování činnosti vojsk příkrytí pro různé podmínky zahájení války se ukazuje jako nejvhodnější zpracovat **samostatný plán příkrytí státní hranice**.

Tento plán je nutné sladit s plánem uvedení vojsk do bojové pohotovosti a

Kromě těchto způsobů příkrytí můžeme podle konkrétní situace na určitých úsecích použít jen vojska Pohraniční stráže a systém zátarasů pod ochrannou částí sil ze sestavy divizí prvního sledu (viz schéma, část D).

Podle konkrétní situace v celém pásmu příkrytí státní hranice můžeme využít několik způsobů současně.

zvláště pak s plánem vyvedení a rozvinutí vojsk.

Plán příkrytí bude součástí plánu operace a základním dokumentem pro velitele a štáb k velení vojskům příkrytí.

Plán příkrytí je účelné zpracovat současně se zpracováním ostatních dokumentů za účasti představitelů vojsk Pohraniční stráže. Můžeme jej zpracovat graficky na mapě s legendou. V legendě můžeme uvést tyto otázky:

- zhodnocení možností nepřítele po směrech;

- cíl a úkoly příkrytí;

- síly a prostředky vyčleňované k příkrytí;

- poměry sil a hustoty na jednotlivých směrech;

- časový rozpočet pro vyvedení sil a prostředků vyčleňovaných k příkrytí státní hranice;

- rozpočet pro vytvoření ženijních záatarasů a další ženijní práce;

- organizace velení a spojení a

- další potřebné údaje.